

AWN- Nederlandse Archeologievereniging Beleidsplan 2021-2025

Inhoud:	pagina
1 ONZE MISSIE	2
2 BELEIDSDOELEN LANDELIJK BESTUUR 2021-2025	3
3 TOELICHTING OP MISSIE EN BELEIDSDOELEN	5
4 UITWERKING BELEIDSDOELEN	6
5 TOT SLOT	13

1 ONZE MISSIE

De Nederlandse Archeologievereniging AWN verenigt belangstellenden in de archeologie, beroepsmatige archeologiebeoefenaars en amateur archeologiebeoefenaars. De leden zetten zich vrijwillig in voor het archeologisch erfgoed. Om die verbinding beter tot uiting te brengen is per 2021 onze naam veranderd in: “AWN-Nederlandse Archeologievereniging” en werd het logo gemoderniseerd. Onze vereniging is met ruim 2000 leden (2021) een van de grotere landelijke, particuliere erfgoedorganisaties en de grootste wat ondergronds erfgoed betreft.

AWN'ers zorgen voor verrijking van de archeologische kennis en versterking van het maatschappelijk draagvlak hiervoor. Dit doen AWN-leden door het uitvoeren van drie hoofdtaken of **kernfuncties**:

1. *archeologiebeoefening en bijdragen aan de kennis hiervan;*
2. *uitdragen van die kennis en het bevorderen van publieke betrokkenheid;*
3. *belangenbehartiging voor de identificatie en het behoud van het archeologisch, ondergronds erfgoed.*

Bovenstaande missie - die stoelt op onze statuten- verwoordt onze maatschappelijke functie als beoefenaars van 'burgerwetenschap' (*citizen science*). Wij vormen zo een schakel tussen archeologische kennis en publiek, maar ook tussen archeologie en overheid, het beleid en uitvoering en handhaving hiervan, inclusief het 'Right to challenge'.

Met de invoering van de nieuwe Omgevingswet (ingang gepland per 1 juli 2022) en de huidige decentralisatie van de overheidsbesluitvorming onder de Erfgoedwet zal de aandacht van de AWN landelijk, nog meer dan daarvoor, op het aspect belangenbehartiging komen te liggen.

2 BELEIDSDOELEN LANDELIJK BESTUUR 2021-2025

Het landelijk bestuur, de 24 afdelingsbesturen en leden zijn gezamenlijk de uitvoerders van deze missie. Afdelingen bepalen hiernaast binnen hun regio verdere eigen beleidsdoelen en prioriteiten. Het is de taak van het landelijk bestuur voorwaarden te scheppen voor een zo goed en breed mogelijke uitvoering.

De komende jaren gaat het landelijk bestuur zich op zeven doelen richten:

- 1. de mogelijkheden voor archeologisch onderzoek (kernfunctie 1) zijn verbreed en versterkt;**
- 2. leden en afdelingsbesturen krijgen de door hen gewenste ondersteuning voor kernfunctie 2 (uitdragen kennis);**
- 3. leden en afdelingsbesturen krijgen de door hen gewenste ondersteuning voor kernfunctie 3 (belangenbehartiging);**
- 4. ledenwerving is versterkt en zichtbaarheid van de AWN is verder toegenomen;**
- 5. AWN heeft lokaal, regionaal en landelijk goede lijnen met archeologische en andere erfgoedorganisaties en trekt daarmee samen op als het gaat om belangenbehartiging en deskundigheidsbevordering;**
- 6. de interne organisatiestructuur is samen met de afdelingen kritisch bekeken en waar wenselijk aangepast, afdelingen worden ondersteund;**
- 7. de beleidsdoelen zijn in evenwicht met de financiële mogelijkheden en realistisch.**

Onze koers verandert dus niet structureel, we behouden wat we reeds goed doen met een aantal nieuwe accenten

Strategie

Om effectief te kunnen zijn is het benutten van bestaande en het creëren van nieuwe netwerken van essentieel belang: samen met andere erfgoedorganisaties, lokaal en/of thematisch, bereiken we meer. Een bundeling van krachten is noodzakelijk voor het bereiken van resultaat. In toenemende mate worden wijk- en buurtverenigingen actief op het gebied van identiteit en erfgoed. Hier liggen mogelijkheden voor onze vrijwilligers. Daarnaast is de relatie met de overheid, landelijk, provinciaal en gemeentelijk/regionaal (incl. waterschappen) van groot belang, evenals die met andere spelers in het archeologische veld. De schakel tussen lokaal-regionaal, provinciaal en nationaal is daarbij een speciale kracht van onze vereniging.

AWN dient bij deze samenwerkingsvormen haar eigen gezicht te behouden: in de publiciteit naar buiten moet duidelijk zijn wat de rol van AWN is. Door het uitdragen van de rol en inzet van AWN, zowel op lokaal, regionaal als landelijk niveau kan AWN meer draagvlak krijgen. Deze strategie vraagt extra bewustwording bij onze vrijwilligers en specifieke inzet en ondersteuning. Bovenstaande kan worden bereikt, indien de AWN kan gaan beschikken over een klein, maar flexibel en slagvaardig professioneel bureau en door het organiseren van speciale cursusdagen.

Bewustwording en verbinding

Bewustwording en verbinding vormen kernbegrippen voor de komende beleidsperiode. Bewustwording is noodzakelijk voor het creëren van draagvlak. Naast het geven van inzicht in reeds vastliggende dan wel wettelijk verankerde waarden wordt bewustwording ook bereikt door te attenderen op die onderwerpen, objecten en gebieden waarvan de waarden - nog - niet algemeen worden gezien of erkend. Het inzetten op bewustwording doen we richting initiatiefnemers van plannen, beleidsontwikkelaars en publieke bestuurders.

Onze middelen zijn daarbij onder meer het initiëren van gesprekken, het afgeven van statements, het uitdragen van standpunten, het uitbrengen van publicaties en het organiseren van uiteenlopende bijeenkomsten. Via de media en onze eigen kanalen – waaronder sociale media - doen we verslag van onze activiteiten, waarbij we het bredere publiek deelgenoot trachten te maken van onze standpunten en inspanningen.

3 TOELICHTING OP MISSIE EN BELEIDSDOELEN

‘Archeologie bedrijven’, zelf archeologisch onderzoek doen, is voor veel leden nog steeds de grootste drijfveer. Uit de ronde langs de afdelingen ter voorbereiding van dit beleidsplan spreekt dit duidelijk. De mogelijkheden tot het zelf opgraven zijn voor de AWN echter beperkter geworden. Helpen bij verwerking van vondstmateriaal is na Malta overleefd gebleven, evenals de verplichte rapportage, met meer mogelijkheden via onze partner de Stichting ArcheoHotspots, waarmee de AWN nauw verbonden is. Onderzoek met niet destructieve middelen als metaaldetectoren en grondradar neemt toe, evenals onderzoek via digitale hoogtekarten. Onderhoud van archeologisch erfgoed is een andere werkzaamheid voor vrijwilligers.

‘Gezamenlijke archeologiebeoefening / verdiepen in archeologische onderwerpen / het verhaal van de archeologie’ staat voor de meeste afdelingen dus centraal. Mensen worden lid van AWN omdat ze geïnteresseerd zijn in onderzoek naar het verleden. Daar willen ze kennis van nemen en er zelf op een of andere manier actief aan meedoen (kernfunctie 1).

De decentralisatie van het erfgoedbeleid en de nieuwste wet- en regelgeving (zoals de Erfgoedwet en de a.s. Omgevingswet) hebben het aspect van belangenbehartiging daarnaast doen toenemen. Belangrijke partners, zoals organisaties van beroepsarcheologen en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) hechten met name waarde aan onze rol als belangenbehartiger (kernfunctie 3) en het versterken van het maatschappelijk draagvlak via kennis uitdragen (kernfunctie 2). Erfgoed dient goed in de toepassing van de Omgevingswet te worden meegenomen bij het ontwikkelen van omgevingsvisies, -plannen, -programma’s en vergunningen. Kernbegrippen zijn: signaleren, agenderen, *right to challenge*, ogen en oren bij uitvoering en handhaving. Het landelijk bestuur en afdelingen sluiten anderzijds bijvoorbeeld ook aan bij landelijke projecten voor educatie en publieksbereik zoals ArcheoHotspots, de Maand van de Geschiedenis, de Nationale Archeologiedagen en Romeinen Nu.

De drie kernfuncties zien we niet als concurrerend maar aanvullend. Dat vraagt van afdelingen een brede inzet en leden zullen daar uiteenlopend in participeren. Verschillende afdelingen geven anderzijds aan eigenlijk te weinig actieve leden te hebben om alle activiteiten ook te kunnen realiseren. Bestuursleden zijn ook vaak moeilijk te vinden, moeten daarom lang aanblijven en verliezen dan soms aan elan.

Het landelijk bestuur kan die knelpunten niet eenvoudig wegnemen. Deze signalen van afdelingen zijn ook niet nieuw. Ledenwerving en daarmee verjonging en nieuw elan blijft een speerpunt voor de komende jaren (beleidsdoel 4). En afdelingsbesturen worden meer ondersteund door verspreiding van goede voorbeelden en hulpmiddelen (beleidsdoelen 2 en 3).

4 UITWERKING BELEIDSDOELEN

Beleidsdoel 1 *Verbreding en versterking van de mogelijkheden voor archeologisch onderzoek door vrijwilligers*

De basis van AWN is van oudsher een actieve groep archeologiebeoefenaars. Zij willen zelf archeologisch onderzoek doen en het liefst opgraven. Omdat opgraven minder mogelijk is, zeker zelfstandig opgraven, moeten andere vormen van onderzoek meer centraal komen te staan. Daarnaast zijn leden nog altijd zeer actief bij vondstverwerking van nieuw en oud onderzoek bij archeologische bedrijven, gemeentelijke diensten en depots en helpen zij mee bij veldonderzoek.

Voor het verbreden en versterken van de onderzoeksmogelijkheden van vrijwilligers stellen we drie subdoelen:

- a1 afdelingen zijn meer in staat eigen projecten uit te voeren;*
- a2 de positie van vrijwilligers bij archeologisch onderzoek is versterkt;*
- a3 de deskundigheid van leden voor archeologisch onderzoek is toegenomen.*

a1 *Eigen onderzoeksprojecten*

Het is op de eerste plaats aan de afdelingen zelf de mogelijkheden voor archeologiebeoefening te onderkennen en actief op te zoeken. Het landelijk bestuur blijft afdelingen stimuleren en steunen bij het zelf proactief opzetten van (basis)cursussen archeologie en daarnaast eigen onderzoeksprojecten. Afdelingen kunnen bijvoorbeeld zelf onderwerpen selecteren uit depotcollecties en onderzoeksrapporten die nader uitgewerkt zouden kunnen worden en waar depots of archeologische bedrijven (zelf) geen tijd voor hebben. Samenwerking met lokale ArcheoHotspots wordt sterk bevorderd.

We gaan ook nieuwe vormen van onderzoek promoten en ondersteunen, zoals geofysisch onderzoek, de verschillende vormen van landschapsonderzoek en dergelijke. Dit door voorbeelden te publiceren in **Archeologie in Nederland** en **AWN Magazine** om daarmee uitwisseling te bevorderen. Deskundigen zullen gevraagd worden via landelijke studiedagen hun kennis en ervaring te delen.

Voor eigen projecten kan extra financiering nodig zijn. Het AWN-Archeologiefonds kan daarvoor worden benut, naast externe financieringsbronnen. Het fonds en landelijk bestuur zullen afdelingen helpen bij het vinden van projectsubsidies.

We gaan verder het onderzoek met grondradar uitbouwen en promoten en zorgdragen voor financiering van de apparatuur door de landelijke werkgroep Grondradaronderzoek. We steunen de LWAOW in hun gesprekken met de overheid betreffende het beoefenen van archeologie onder water.

a2 *Positie van vrijwilligers bij archeologisch onderzoek*

Het meedoen aan opgravingen en projecten is het meest kansrijk bij goede contacten met gemeenten en (beleids)archeologen. Het Landelijk Bestuur, net als bijvoorbeeld de Afdeling Zeeland, blijft bij overheid en bedrijven aandringen op tijdige bekendmaking van voorgenomen officiële opgravingsprojecten waar vrijwilligers aan kunnen deelnemen. Een aantal afdelingen heeft reeds samenwerkingsafspraken met gemeenten en we zullen andere afdelingen helpen

dat ook te realiseren. Wanneer Archis 3.0 operationeel is, organiseren we samen met de RCE een cursus.

De door AWN in opdracht van de RCE geschreven handreiking *'De kracht van vrijwilligers'* biedt daar steun bij. De handreiking wordt aangepast aan de nieuwe wetgeving. Dat zal AWN benutten voor het opnieuw onder de aandacht brengen van deze handreiking.

In het overleg met de RCE besteden we extra aandacht aan onderwaterarcheologie en aan de mogelijkheden voor meewerken door LWAOW-leden/vrijwilligers aan de maritieme archeologie. Om de huidige sterke positie te behouden zullen leden zich bij eigen gravend onderzoek aan de regels moeten houden, waarbij het melden bij aanvang, rapportage en overdracht aan het depot cruciaal zijn.

Ook het melden van metaaldetectievondsten is voor ons een speerpunt. Dit geldt voor AWN-leden, maar tevens willen we samen met PAN, de DDA, de Coinhunter en RCE het registreren ook in bredere zin stimuleren. De AWN ziet voor zichzelf ook wat betreft de PAN-activiteiten in de toekomst een overkoepelende rol weggelegd en is daarover in overleg met de overheid en de Stichting ArcheoHotspots.

a3 *Deskundigheid van leden voor archeologisch onderzoek*

Landelijk stimuleert Werkgroep Deskundigheidsbevordering veldwerkeducatie en organiseert zij landelijke studiedagen. Afdelingen zorgen zelf voor de basiskennis en vaardigheden. Op de eerste plaats door 'leren in de praktijk', het meedoen met afdelingsactiviteiten. Er is een basiscursus archeologisch onderzoek beschikbaar die afdelingen zelf kunnen organiseren met, indien gewenst, steun van de bestuurlijke werkgroep. LWAOW biedt voor duikers reeds een eigen gecertificeerde basiscursus aan.

Afdelingsbladen bieden een podium voor het publiceren van eigen onderzoek. Het tijdschrift *Archeologie in Nederland* doet dat wanneer het onderzoek landelijk interessant is.

Meer ondersteuning voor diverse vormen van archeologiebeoefening is een speerpunt voor de komende jaren.

Daarvoor gaat de Werkgroep Deskundigheidsbevordering :

- afdelingen stimuleren en ondersteunen voor het organiseren van de basiscursus archeologisch onderzoek; deze basiscursus moet om de twee jaar in elke afdeling of combinatie van afdelingen beschikbaar zijn;
- afdelingen de mogelijkheid bieden om in de basiscursus archeologisch onderzoek gebruik te maken van de teksten uit de door de LOI, in samenwerking met AWN, ontwikkelde cursus 'Introductie in de Archeologie';
- meer veldwerkeducatie bieden door continuering van de mogelijkheden in het buitenland en het weer mogelijk maken van veldwerkeducatie in Nederland; daarover zijn gesprekken gaande met het Convent van Gemeentelijke Archeologen, de Provinciale Steunpunten en de koepels van archeologie-bedrijven;
- de informatie op de website over diverse vormen van archeologisch onderzoek actualiseren en aanvullen; er is vanuit afdelingen vraag naar het digitaliseren en op de website zetten van de AWN-werkmap/handboek Veldwerk; dat zal de werkgroep nagaan;
- de voorlopers van nieuwe onderzoeksvormen vragen om hun expertise te beschrijven, gekoppeld aan landelijke studiedagen. De LWAOW denkt aan een aanvullende cursus voor

sonaronderzoek en ander geofysisch onderzoek onderwater, naast de bestaande cursus onderwaterarcheologie.

Beleidsdoel 2 *Ondersteuning voor educatie en publieksbereik*

Educatie en publieksbereik zijn nauw verbonden met archeologiebeoefening. Wie zelf met plezier aan archeologie doet, kan daar met enthousiasme over vertellen. Maar niet ieder lid heeft daar belangstelling voor en soms missen leden de vaardigheden of de geschikte vormen. Afdelingen hebben ook hier een centrale rol. Zij zullen educatie en publieksbereik moeten organiseren en hun leden daarvoor moeten toerusten. Zij streven wel naar beter publieksbereik, maar slagen er niet altijd in om met verwante verenigingen, stichtingen en instellingen op te trekken bij nieuwe activiteiten.

Educatie en publieksbereik hebben mede als doel zowel de eigen afdeling als de landelijke AWN te versterken: naamsbekendheid vergroten en nieuwe leden werven.

Het uitdragen van kennis en het bevorderen van publieke betrokkenheid, burgerparticipatie, wordt onder het FARO-verdrag internationaal gestimuleerd. Samenwerking met Provinciale Steunpunten Erfgoed (Archeologie en Monumenten) die met name gemeenten ondersteunen en met andere erfgoedorganisaties organiseren we educatieve activiteiten. Ook blijven we bij opgravingen publieke betrokkenheid en publieksvoorlichting vergroten.

Afdelingen organiseren regelmatig lezingen, excursies en tentoonstellingen. Vaak voor eigen leden en soms ook breder toegankelijk. In wisselende mate bieden ze jeugdeducatie. De meer structurele en omvangrijke vormen van jeugdeducatie vinden plaats in samenwerking met of op verzoek van gemeentelijke, regionale of provinciale instellingen voor erfgoed-/omgevingseducatie. Landelijk zijn educatiepakketten ontwikkeld die door afdelingen gebruikt kunnen worden.

Voor publieksactiviteiten sluiten afdelingen vaak aan bij lokale, regionale en landelijke evenementen. AWN is cofounder /partner van ArcheoHotspots en van landelijke evenementen zoals de Nationale Archeologiedagen, de Maand van de Geschiedenis, Romeinen Nu en Limes-projecten, daardoor actief betrokken bij de invulling.

De Werkgroep PR & Communicatie levert materialen voor publieksbereik op evenementen.

Pakketten en bijbehorend materiaal zijn beschikbaar via de site www.archeologieopschool.nl.

Afdelingen die starten met educatie en publieksbereik, zullen we verder helpen. De weg van de sociale media, inclusief Youtube, wordt voortgezet als platform om een groter publiek te bereiken.

Beleidsdoel 3 *Ondersteuning voor belangenbehartiging*

Cultureel erfgoed raakt aan de kern van onze samenleving en draagt bij aan de identiteit en leefbaarheid van onze leefomgeving.

Het nemen van verantwoordelijkheid voor behoud en bescherming van archeologisch erfgoed is echter nog in ontwikkeling. Een deel van de afdelingen benoemt het als taak. Daar werk van maken lukt nog niet bij al die afdelingen: 'het zou wel moeten, maar we krijgen het nog niet goed rond'. Als belangenbehartiger voor behoud en beheer van het archeologisch erfgoed kan AWN het meest effectief zijn als we ons lokaal verbinden met andere erfgoedorganisaties. Die

lokale samenwerking sluit aan bij de tendens om erfgoed meer in samenhang (integraal) te benaderen. Bij voorkeur werkt AWN samen met gemeenten, waterschappen en beleidsarcheologen en willen we in goed overleg gehoor krijgen voor onze wensen en zorgen. De confronterende en eventueel zelfs bestuursrechtelijke weg zullen we alleen kiezen als het niet anders kan.

Om afdelingen en leden te stimuleren wordt belangenbehartiging in **AWN Magazine** nog zichtbaarder als een vaste rubriek. De informatie over wetgeving en regels op de website wordt aangepast en up-to-date gehouden.

AWN – de Werkgroep Belangenbehartiging - heeft het initiatief genomen voor bijscholing van erfgoedvrijwilligers over de invoering van de Omgevingswet. Er wordt samengewerkt met erfgoedvereniging Bond Heemschut en andere erfgoedpartijen. Er is een gezamenlijke digitale basiskennismodule voor onder- en bovengrondse Erfgoedvrijwilligers opgezet en er wordt een interactief cursus(dag)programma, op locatie, gegeven. Dit wordt landelijk verder uitgerold en uitgebouwd. De provinciale Steunpunten Erfgoed (Netwerk OPEN), evenals het provinciaal netwerk natuur- en milieufederaties worden hierbij betrokken.

Belangenbehartiging ligt immers vaak meer op de weg van cultuurhistorische verenigingen/heemkundekringen, een Bond Heemschut en actiegroepen. De mogelijkheden voor en het succes van belangenbehartiging zijn dus sterk afhankelijk van het kunnen samenwerken met andere lokale groepen.

De Werkgroep Belangenbehartiging heeft daarvoor een stappenplan ontwikkeld. Afdelingen krijgen wanneer ze dat wensen hulp bij het toepassen daarvan. Ook voor andere erfgoedorganisaties/belangengroepen wil AWN een aanspreekpunt en kennisbron zijn wat archeologie betreft.

Vaak is AWN de enige die publiekelijk duidelijk en eenduidig opkomt voor het archeologisch belang. Het Groot Reuvens-Overleg (GRO) wordt daarin gelukkig ook steeds actiever (de AWN vertegenwoordigt daarin ook de Archeologische Vereniging Limburg (AVL)). Vanuit het GRO vinden o.a. lobbyactiviteiten plaats bij landelijke, provinciale en lokale verkiezingsrondes. Dat steunt AWN van harte en daar werken we ook aan mee.

De invoering van de Omgevingswet betekent een grote verandering in de werkwijze van onze vrijwilligers. Veel meer dan voorheen zal er sprake zijn van verschillende vormen van participatie, maar ook zullen vanuit burgerorganisaties zelf krachtige initiatieven moeten worden ontplooid om de ruimtelijke kwaliteiten te beschermen. Een eerste taak voor onze vrijwilligers zal zijn erop toe te zien, dat de begrippen erfgoed, identiteit, cultuurhistorie en omgevingskwaliteit goed worden geborgd in provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies, naast dat vorm en inhoud aan burgerparticipatie wordt gegeven.

Daarnaast dient de inzet erop gericht te zijn, dat de lokale regelgeving, neergelegd in omgevingsplannen, omgevingsprogramma's en omgevingsvergunningen/meldingen, voldoende beschermingsmogelijkheden biedt en dat ondergronds erfgoed ook daadwerkelijk wordt beschermd.

We hechten immers belang aan een goede omgevingskwaliteit en beleefbaarheid van erfgoedwaarden, ook bij voortgaande transformaties en ingrepen in het landschap.

Beleidsdoel 4 Versterking van ledenwerving en behoud van leden

Ledenwerving is al vele jaren een prioriteit voor het landelijk bestuur. We hebben veel gedaan aan het vergroten van onze naamsbekendheid. De nieuwe naam AWN-Nederlandse Archeologievereniging en het nieuwe logo hebben daartoe ook weer bijgedragen. Het resulteert echter nog niet direct in een hele sterke ledengroei, al verwachten we dat op termijn zeker wel. Afdelingen zijn cruciaal voor het verwelkomen van nieuwe leden en het behoud van leden. De wijze waarop afdelingen dat doen loopt uiteen. De Werkgroep PR & Communicatie heeft ledenwerving en behoud van leden als prioriteiten. Zij geeft ook nieuwe folders uit die kunnen bijdragen tot de naamsbekendheid. Sociale media speelt natuurlijk ook een hoofdrol.

Het zich verbonden voelen met de landelijke AWN lijkt slechts beperkt aanwezig. **Archeologie in Nederland** voorziet daarin met informatie over heel Nederland. De leden van AWN ontvangen nu het kwartaalblad plus een premiumboek aan het begin van het jaar, en 4 maal het AWN Magazine, speciaal voor de leden. De nieuwe formule is een succes gebleken. Lezers lijken echter vaak op de eerste plaats geïnteresseerd in informatie over hun eigen regio. Afdelingen doen dit met hun eigen afdelingsbladen, lezingen, excursies en dergelijke. Uitwisseling tussen afdelingen is beperkt en vindt nu vooral plaats via de ALV en Afgevaardigden c.q. via veldwerkeducatie, landelijke studiedagen en de sociale media.

Met ledenwerving gaan we onverminderd voort. We blijven daarbij kijken naar het onderscheiden van doelgroepen, zoals naar leeftijdsgroepen en naar actieve archeologiebeoefening of alleen belangstellend. Een breed scala aan activiteiten is daar de beste garantie voor.

Ook binnen de jongere leeftijdsgroepen is een categorie die wel in archeologie geïnteresseerd raakt of blijft. Hen bereiken blijft echter moeilijker dan de groep van 40+. Dit is de leeftijdsgroep waarbinnen we traditioneel de meeste ledenaanwas verwachten. Binnen deze groep wordt het onderscheid in beoefenaar of belangstellende het meest relevant. We moeten voor beide een aantrekkelijk aanbod hebben.

De basiscursus archeologisch onderzoek en de landelijke studiedagen bieden ook een prima ingang. De informatie over die cursussen en studiedagen moet breed worden verspreid en er moet ruimte zijn voor niet-leden die dan extra betalen of lid kunnen worden. Als vereniging hebben we naast actieve leden ook een brede basis nodig van belangstellenden in de archeologie. Zij worden AWN-lid om de informatie die ze via ons krijgen en waarschijnlijk mede als steun voor ons en voor het archeologisch belang. Door het digitaal presenteren van lezingen (YouTube) kunnen we die groep wellicht beter bereiken. Slechts een klein deel van deze belangstellenden is nu AWN-lid. Zij zijn verbonden met historische en erfgoedverenigingen of zoeken zelf informatie. Die groep willen we meer gaan bereiken en als AWN-lid werven. We moeten hen een aantrekkelijk pakket aan archeologische kennis en informatie weten te bieden.

Een geven van een basiscursus regionale archeologie verder promoten en aanbieden aan alle (nieuwe) lede is daarvoor een mooie optie. De LOI-cursus Introductie in de archeologie kunnen we actief promoten en verbinden met een AWN-lidmaatschap. Door ook aandacht te besteden aan bouwhistorie en het historische landschap kunnen we belangstellenden voor gebouwde monumenten en natuur kennis laten maken met archeologie, zoals een cursus over het ontstaan en ontwikkeling en toekomstperspectief van een bepaalde regio.

Onze website, Facebook en Twitter moeten we nog beter leren benutten. De kennis die we daarbij opdoen, gaan we gebruiken om afdelingen die om hulp vragen bij het goed opzetten van hun eigen website en gebruik van sociale media, te helpen. De Werkgroep PR & Communicatie biedt die ondersteuning.

Succes van ledenwerving hangt niet alleen af van meer naamsbekendheid. Administratieve afhandeling, welkom en introductie van nieuwe leden kan mogelijk nog beter en dat gaan we samen met afdelingsbesturen en de ledenadministratie verder oppakken. We gaan, aan de hand van goede voorbeelden, een nieuwe handreiking maken voor afdelingen voor welkom en introductie van nieuwe leden.

Beleidsdoel 5 *Goede lijnen met andere erfgoedorganisaties*

Voor veel van onze activiteiten hebben we andere organisaties nodig. Samenwerken moet vooral lokaal en regionaal vorm krijgen. Dat is aan afdelingen zelf. Zij kunnen zelf het beste bepalen welke samenwerking voor hen het meest vruchtbaar is. Vanuit het landelijk bestuur zullen wij dat stimuleren. Landelijk wordt met de RCE gewerkt aan een landelijk platform, waarin lokale erfgoedvrijwilligersorganisaties zoals historische verenigingen, 'oudheidkundekamers' e.d. gemakkelijker met elkaar kunnen afstemmen t.a.v. belangenbehartiging en initiatieven ontwikkelen op het vlak van erfgoed, educatie en publieksbereik. Direct voor de hand liggen binnen archeologie de DDA en de AVL en bij het bovengronds erfgoed Heemschut en Menno van Coehoorn.

Afstemming en waar mogelijk samenwerking vindt plaats met het netwerk van provinciale erfgoedhuizen die in eerste instantie op ondersteuning van gemeenten zijn gericht, maar bij een aantal provincies een opdracht hebben voor rechtstreekse ondersteuning van vrijwilligers. En inzet is de komende jaren nodig voor het gedegen implementeren van de Omgevingswet, waarbij de focus voor ons is, dat ondergronds erfgoed en burgerparticipatie dusdanig worden ingevuld dat erfgoedvrijwilligers serieuze stakeholders bij de (verdere) implementatie en uitvoering van de Omgevingswet.

Beleidsdoel 6 *De organisatiestructuur is kritisch bekeken en waar wenselijk aangepast, afdelingen worden ondersteund*

Het zwaartepunt van onze organisatie ligt bij de afdelingen. Onze organisatie met 24 afdelingen en landelijke werkgroepen is geleidelijk gegroeid. De regionale binding is belangrijk maar niet altijd even logisch en werkbaar. Er zijn grote verschillen tussen afdelingen qua omvang en lokale betrokkenheid. Binnen afdelingen zijn meer of minder lokale werkgroepen actief, vaak als onderdeel van of in samenwerking met andere lokale erfgoedverenigingen, met niet allemaal AWN-leden. De ronde langs de afdelingen leerde dat afdelingen met een duidelijke regionale kern en tevens een eigen werkruimte, het meest levensvatbaar zijn. De lokale werkgroepen doen kleinschalig onderzoek, publieksbereik en onderhouden de contacten met de gemeente(n). Die schaal is daar ook het meest geschikt voor. De regionale afdelingen zorgen voor binding tussen die lokale groepen en ondersteunen en faciliteren hen. Op regionale schaal kunnen dan scholing, lezingen, advies voor belangenbehartiging en de wat meer grootschalige of langlopende onderzoeken worden georganiseerd.

De afgelopen jaren hebben ‘kleine grenscorrecties’ tussen afdelingen plaatsgevonden. Dat had soms al heel wat voeten in de aarde. Een eerdere discussie over een provinciale indeling is gestrand omdat daar bij veel afdelingen geen draagvlak voor was. Een enkele afdeling is weinig actief, anderen werden, met hulp van het Landelijk Bestuur, weer tot leven gewekt.

We blijven nagaan of naast regio-afdelingen ook verdere thematische werkgroepen gewenst zijn, zoals nu bijvoorbeeld de LWAOW is. Naast de reeds opgerichte WGMA wordt nu gewerkt aan een landelijke Werkgroep Steentijd.

Beleidsdoel 7 *Onze beleidsdoelen zijn in evenwicht met onze financiële mogelijkheden*

Opmerkelijk is dat de AWN de laatste jaren geen grote financiële problemen heeft gekend. Er zijn wat meer inkomsten gekomen door een groeiend aantal leden en de contributieverhoging in 2018, terwijl het Corona-jaar 2020 de uitgaven deed afnemen. Het niet meer hebben van een professioneel en commercieel administratiekantoor heeft ook veel gescheeld. Het Landelijk Bestuur streeft echter naar (de hervatting van) een structurele overheidssubsidie voor een professioneel landelijk secretariaat, omdat deze werkzaamheden niet meer door vrijwilligers alleen gedaan blijken te kunnen worden.

De financiële situatie van afdelingen wisselt. Met alleen retributies kan een afdeling niet draaien. Afdelingen hebben voor extra middelen heel uiteenlopende oplossingen gevonden: gemeentelijke of provinciale subsidie, werkruimte om niet, vergoedingen voor werkzaamheden, donateurs.

Het mogelijk wegvallen van subsidie of de gratis werkruimte is voor vrijwel alle afdelingen een voortdurende bedreiging. Daarentegen is het AWN-Archeologiefonds een dankbare ondersteuning voor meerdere afdelingen gebleken en zal die koers worden voortgezet.

5 Tot slot

Dit beleidsplan is wederom ambitieus. Het landelijk bestuur doet veel beloftes aan leden en afdelingen voor de komende vier jaar. Dat ook realiseren zal alleen lukken met steun van veel leden. We zullen moeten samenwerken met andere erfgoedorganisaties, ondergrondse en bovengrondse, vrijwilligers/amateurs en professionals. Bij belangenbehartiging binnen het stamien van de Omgevingswet, bij burgerparticipatie goede voorwaarden daarvoor met anderen zien te verkrijgen. Het omgaan met erfgoed binnen de leefomgeving, het participeren van burgers/vrijwilligers daarbinnen vereist bij de invoering van de Omgevingswet een cultuurverandering in de manier van denken en doen, afstemmen en samenwerken. Er is versterking nodig voor de afdelingen zelf en voor de bestuurlijke landelijke werkgroepen. We hopen dat deze ambities inspireren tot actief meehelpen met als motto 'als het niet gaat zoals het zou moeten' dat gaat het zoals het kan'. Dat is namelijk een van de grote krachten van vrijwilligers, onze creativiteit te gebruiken en anderen zien te overtuigen, onze visie voor ogen te houden en aan onze beleidsdoelen te werken.

En in dat alles veel plezier in archeologie blijven beleven!

Het Landelijk Bestuur AWN-Nederlandse Archeologievereniging
Vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering d.d. 25 september 2021